

Dames en heren,

Onlangs las ik in de kultuurbijlage van de NRC een interview met de Iraanse cineast Abbas Kiarostami. Een vraag was hoe je als kunstenaar aan het werk blijft in deze roerige tijden. Heeft het nog wel zin om kunst te maken in een tijd als deze, vroeg de interviewer. ***Natuurlijk wel, was het antwoord, want kunst is meer dan alleen luxe. Het is essentieel voor ons bestaan, want alleen door kunst hebben we de mogelijkheid om ons bewustzijn en gevoeligheid te vergroten. Kunst is voedsel voor de ziel en kunstenaars zijn als bakkers. Bakkers hebben ook de plicht om onder alle omstandigheden brood te bakken.***

Ook Nederland kent roerige tijden waarin naast allerlei andere gebieden ook de kunst en de kunstenaars zijn beland. Een vergelijking met de omstandigheden is uiter-aard niet aan de orde; een reden om het bovenstaande te citeren is een aantal regels in het boek **‘(be)spiegelingen’** van Annemieke. Ik lees die zinnen graag aan u voor (zij is in New York en al een tijdje op zoek naar nieuwe uitgangspunten voor haar werk):

VRAGEN, TWIJFELS die steeds terugkerden.

*hoe verhoud ik mij tot mijn leefomgeving, mijn werk , de kunstwereld,
de geschiedenis?*

Waarom ga ik elke keer op zoek?

Welk verlangen drijft mij?

Het zijn deze vragen die me herinnerden aan het antwoord van de kunstenaar Kiarostami waarin hij stelt dat kunst ons bestaan verrijkt. De vergelijking met het dagelijkse voedsel en de rol van de bakker daarbij sprak mij wel aan. Het geeft ook een antwoord op de vragen van Annemieke.

Het is al weer bijna een jaar geleden dat ik het boekje toegestuurd kreeg van Anne-mieke Alberts, een mij onbekende kunstenaar uit Amersfoort. Nooit van gehoord, terwijl ik toch een aantal goede kunstenaars uit die stad ken. Maar misschien ook wel te begrijpen want in de begeleidende brief van Annemieke las ik dat ze, afgezien van een aantal min of meer belangrijke exposities, lang in de achterhoede van het kunst-circuit was gebleven. Een uitnodiging om eens langs te komen was in de brief vervat. Ook kon ik werk zien in een kleine tentoonstelling ergens in Amersfoort. Maar eerst keek ik toch het boekje door om te zien wat het allemaal voorstelde en waarover het zou gaan. Dat bladeren beviel me en dus

wilde ik er meer van te weten zien te komen. Een boekje is tenslotte ook maar een hulpmiddel. Wel intrigeerde me de titel van het boekje **(be)spiegelingen** dat ook het thema van de afgebeelde werken was. De konstruktie van het woord zocht ik op in de Van Dale en het resultaat verbaasde me want ik las dat *spiegelen* betekent *zich vergelijken met een ander en daarmee z'n voordeel doen* terwijl het woord *bespiegelingen* te maken heeft met *overpeinzen*. Dat overpeinzen begreep ik wel; dat kwam ik tegen in de regels die ik u net voorlas. Maar dat vergelijken met een ander? Kijkend naar de reproducties van haar werk kon ik me niet direct voorstellen met wie zij zich vergeleek. Eén naam schoot me te binnen, Peter Doig de Canadese kunstenaar in wiens werk een zekere melancholie is te herkennen en in zijn vroegere schilderijen ook een nogal expressieve manier van schilderen hanteert. Goed, met zo'n vergelijk kun je als kunstenaar je voordeel doen maar dan ben je er als kunstenaar nog niet. Als kijker naar haar afgebeelde schilde-rijen was ik er ook nog niet en bleven nogal wat vragen over die ik beantwoord wilde zien. Het gevolg was een aantal bezoeken aan het atelier van Annemieke.

In een mooie documentaire over de Spaanse kunstenaar Antoni Tàpies is een scene waarin Tàpies z'n atelier binnenschuifelt. Met z'n indringende ogen die 'naar de wereld binnen en naar de wereld buiten kijken' (een opmerking van de commentaarstem) staat hij voor een schilderij waar hij mee bezig is. Dan vertelt hij over zijn twijfels en zegt: *'Het is moeilijk om het juiste pad te vinden. Maar ik probeer te profiteren van mijn angst ; het leidt me naar diepere kennis'*. Ik geef u deze opmerking omdat het zo duidelijk overeenkomt met de noodzaak van het schilderen die Annemieke te kennen geeft. Ze zegt daarover: *'ik worstel ongelooflijk met het geheel, voel me daar onzeker bij. Toch ontstaat al werkend van idee via chaos de herkenning van het beeld dat mij voor ogen staat. Dan weet ik me geconcentreerd en ontstaat het schilderij'*. Er is nog een belangrijke overeenkomst, namelijk de opmerking van de commentator over de indringende ogen. Die kijken van binnen de wereld in en de wereld uit naar buiten. In het boekje dat ik kreeg schrijft Annemieke dat ze voor een gebouw staat. Ze associ-eert dat met begrippen als macht en status maar ook met gevangenschap. Dan gaat het verder en lees ik: **'En waar sta ik dan. Binnen of buiten. In mijn geschilderde ruimten zoek ik naar openingen, vluchtroutes. Mogelijkheden om er doorheen te kijken, om de buitenwereld naar binnen te laten komen. Of de binnenwereld naar buiten'**. Als we in het gesprek het daarover hebben zegt ze: **'Ik wil als kunstenaar een schakel zijn. Zo kies ik positie en daarmee het schilderen als ver-lengde van mijzelf'**. Wat ik daaruit begrijp is dat het kunstenaarsschap haar bestaansrecht geeft. Maar wanneer ik haar schilderijen zie, de

lege industriegebouwen, de desolate stedelijke omgevingen, dan wordt alles raadselachtig. De vraag rijst waaruit het **bestaan**, dat **verlengde van haarzelf** bestaat. Een antwoord hierop is enkel te vinden in de schilderijen die u en mij op dit moment omringen. Die kunnen daar bij helpen. Hoe licht van kleur en nachtelijke sfeer de schilderijen ook zijn, hoe intensief ook, het zijn *dualistische plaatsen* die de kunstenaar wil verbeelden. Het zit allemaal lekker in de verf, de toets is goed evenals het palet maar er speelt ook enig ongemak in het resultaat. Het is een ongemak dat ik voel bij het zien van haar werk, maar ook kom ik het tegen in de tekst in haar boek als ze het heeft over de ruimtes die zowel herkenbaar als onherkenbaar kunnen zijn. Dan schrijft ze dat in de dualiteit het **beslissende beeld** ontstaat. Daar moet ik het als kijker mee doen, wetend dat haar schilderijen mij geen kant en klare oplossing bieden. Het raadsel blijft ook in de konfrontatie met haar beslissende beelden bestaan. Want ook al ben ik benieuwd naar de oplossing, in de kunst en in de liefde is het van belang om het raadsel en het geheim dat daarin schuilt zoveel mogelijk te respecteren. Daarin zit de betekenis van het werk van Annemieke, maar eveneens de spanning die de binnen- en de buiten-wereld van haar beelden oplevert.

Dames en heren, deze tentoonstelling getuigt van een creatieve verkenning van de wereld die ons omringt. Uit die houding kan ik besluiten met een positieve opmerking over deze tentoonstelling. Op de uitnodiging die u ontving staat het schilderij AHA Erlebnis afgebeeld. Het is het enige schilderij waarin een mens voorkomt. De aanleiding voor dit schilderij was de film 'Der Himmel über Berlin', een film van Wim Wenders. Het gaat over een engel die, verliefd geworden op een circusartieste, mens wil worden. Eenmaal op aarde wordt hij gekonfronteerd met verdriet, maar ook en vooral met blije mensen. In deze film wil Wenders het goede in de mens laten zien. Niet iedereen is vrolijk of blij maar met de engel Damiël uit de film constateert hij dat deze wereld de beste is van alle werelden. Naast alle andere schilderijen hangt ook dit schilderij op deze tentoonstelling. Zo zie je, op het eind komt alles goed. Dat laat ik u ook graag weten.

En in die wetenschap nodig ik u uit om te gaan kijken naar Annemiekes schilderijen.